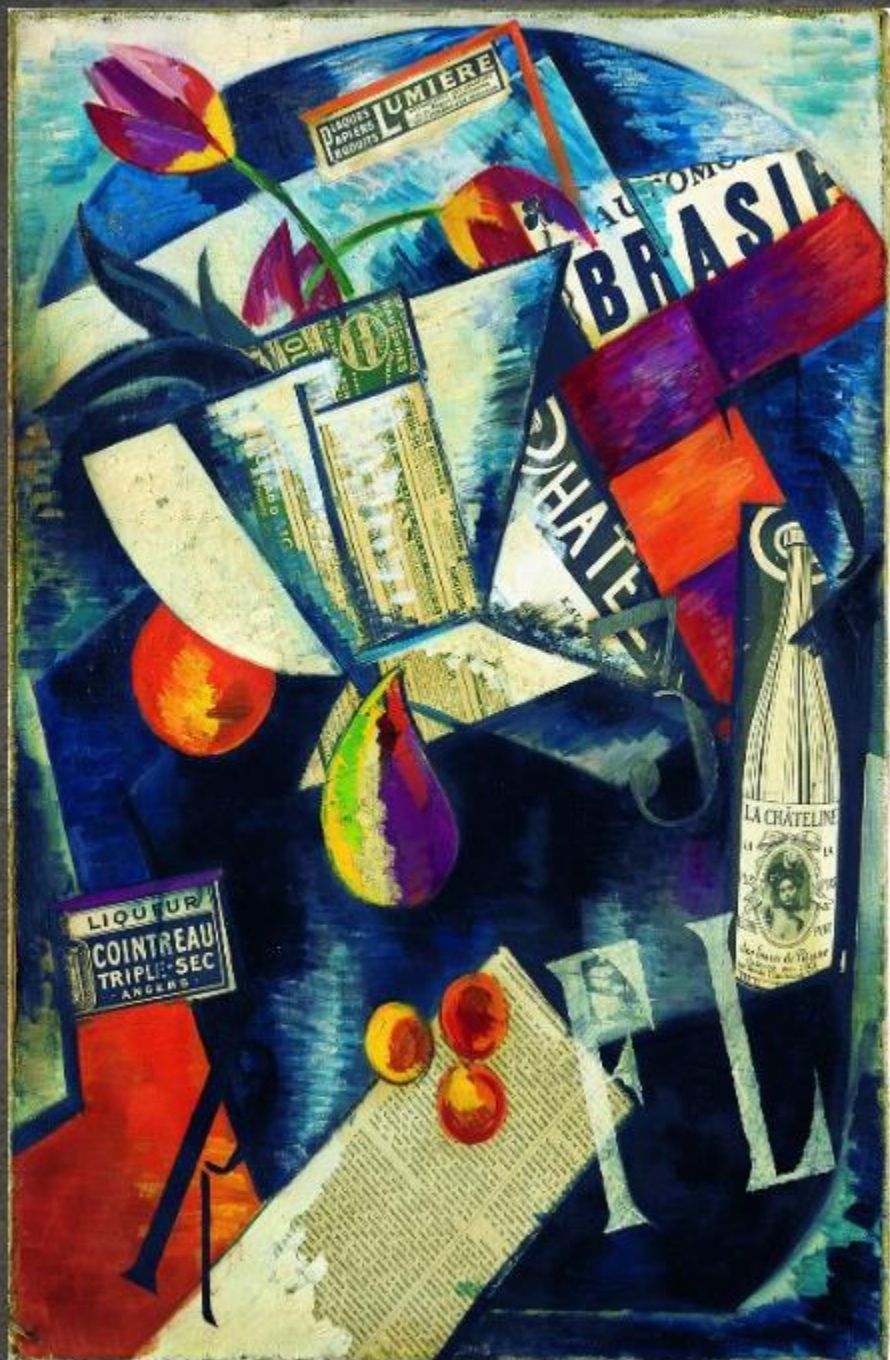

**Прозові твори Франка —
одне з найвизначніших
явищ української
класичної літератури.
Він написав
десять повістей
і понад сто оповідань
та новел,
у яких широко відтворив
життя українського народу.**

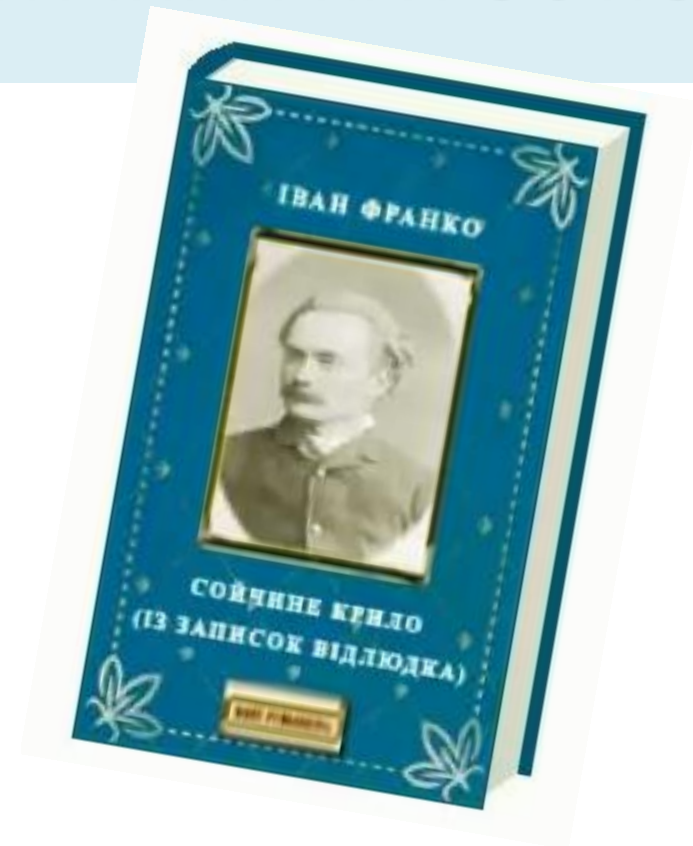

*Модернізм (від фр. *modern* – сучасний) – загальна назва напрямів і течій нереалістичного спрямування в мистецтві 20 ст.*

- Його ознаки:
- відбиття дійсності в людській підсвідомості;
- суб'єктивне (сфера духу, мистецтва) наділяється ознаками об'єктивної реальності;
- побудова художньої реальності, що мало пов'язана з дійсністю й протиставлена їй;
- пошук нових форм у зображенні світу й людини.
- **Напрями й течії модернізму:**
- Неоромантизм, неокласицизм, футуризм, екзистенціалізм, акмеїзм, символізм, авангардизм, імажинізм, сюрреалізм, імпресіонізм.

**І. ФРАНКО.
НОВЕЛА «СОЙЧИНЕ КРИЛО».
ЗОБРАЖЕННЯ ЖІНОЧОЇ ДОЛІ
В НОВІТНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ.
ГУМАНІСТИЧНИЙ ПАФОС НОВЕЛИ**

DaM's photo '09

Можна жити, а можна існувати,
Та не можуть душу зігрівати
Ті, що не палають, не горять!
Василь Симоненко

Мета уроку:

- проаналізувати новелу як жанр літератури;
- з'ясувати сюжетно – композиційні елементи твору;
- розкрити образ Марії, його неоднозначність;
- зрозуміти психологію душі героя – адресата;
- визначити морально – етичний пафос новели

Словник

Інтерпретація (лат. роз'яснюю, перекладаю) – роз'яснення, тлумачення, розкриття змісту чого – небудь.

Екзистенція (лат. існую) – основна категорія екзистенціалізму, яка означає *внутрішнє буття людини*, те непізнаване, ірраціональне в людському «Я», внаслідок чого людина є конкретно неповторною особистістю.

Імітація (лат. Immitatio) – 1. Наслідування, підроблення. 2. Виріб, який є підробкою під що – небудь. 3. Повторення музичної теми або мелодії одним з голосів безпосередньо за іншим голосом.

Душа - 1. Внутрішній світ людини, її думки, почуття, настрої, характер. 2. Життєдайні джерела, що є сутністю внутрішнього світу людини.

Естет – прихильник усього прекрасного, витонченого.

**«Сойчине крило»
належить
до тих
мистецьких
творінь,
у яких
кристалізується
поетика прози ХХ ст.**

Новела написана у лютому 1905 року

Увійшла до збірки **«НА ЛОНІ ПРИРОДИ»**

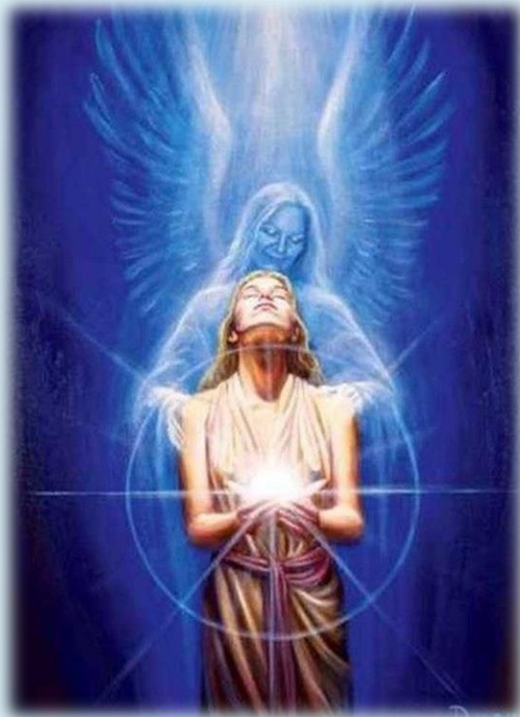
У рецензії Антіна Крушельницького на збірку як

«НАЙБІЛЬШ ІНТЕРЕСНЕ ОПОВІДАННЯ відзначено

«СОЙЧИНЕ КРИЛО»,

де на найвищий п'єдестал

автор підніс любов

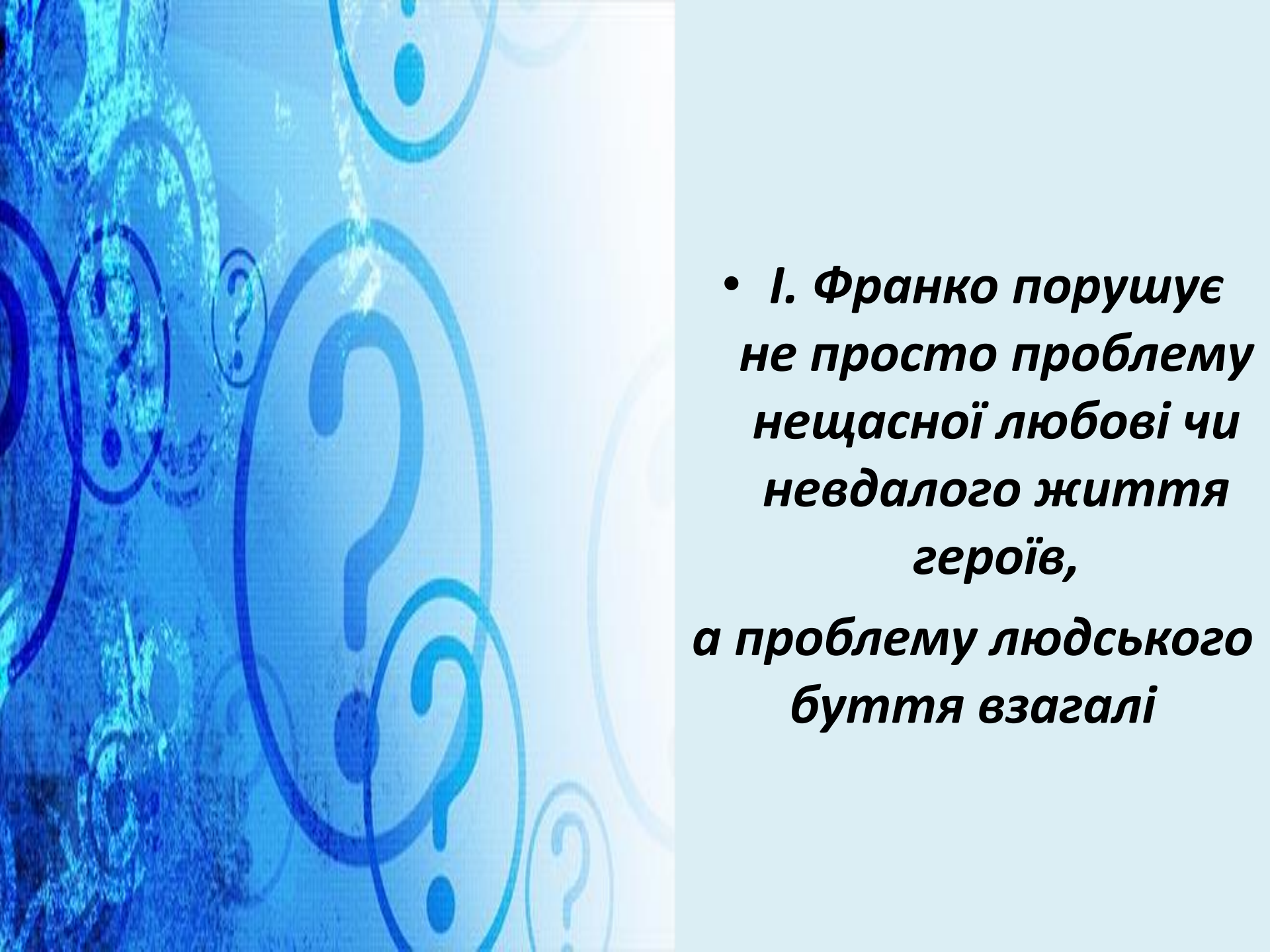
Проблеми:

- кохання
- вірність і зрада
- людські стосунки
- щастя
- сенс людського буття –
буття чоловіка, інтелігента зокрема,
і жінки, яка прагне свободи, щастя.

Проблематика твору має екзистенційний
характер*

* внутрішнє буття людини

-
- ***І. Франко порушує не просто проблему нещасної любові чи невдалого життя героїв, а проблему людського буття взагалі***

Характеристика героя

ЖИТТЯ «ВІДЛЮДЬКА»- ІНТЕЛЕКТУАЛА

- Без оптимізму, без зайвих надій, бо оптимізм – се признак дитячої наївності, що бачить у житті те, чого нема, і надіється того, чого життя не може дати.
- *Без песимізму, бо песимізм – се признак хоробливої малодушності, се свідоцтво вбожества , яке сам собі виставляє чоловік.*
- Без зайвої байдужності і без зайвого ентузіазму! Без зайвого завзяття та жорстокості в життєвій боротьбі, але й без недбальства. У всьому розумно, оглядно, помірковано і поперед усього спокійно, спокійно, як годиться сорокалітньому мужеві.
- *Дурень, хто на порозі сорокового року життя не пізнав ціни життя, не зробився артистом життя!*

«Забороло» інтелектуала від реальності

- *Ось тут, у тім затишнім кабінеті, обставленім хоч і не багато, та по моїй уподобі, я сам свій пан. Тут світ і поезія мого життя. Тут я можу бути раз дитиною, другий раз героєм, а все самим собою. Зо стін глядять на мене артистично виконані портрети великих майстрів у штуці життя: Гете, Емерсона, Рескіна. На поличках стоять мої улюблені книги в гарних оправах. На постаменті в кутику мармурова подобизна старинної статуї хлопчика, що витягає собі терен із ноги, а скрізь по столиках цвіти – хризантеми, мої улюблені хризантеми різних кольорів і різних відмін. А на бюрку розложена тека з моїм дневником.*

Портрет

Блідий, утомлений, з чорними вусами

розумний, освічений інтелігент, працює радником в одному бюро, живе розумом, прагматик

“ зайнятий працею, що напружує розум, але не торкає серця ”.

“ Без оптимізму, без песимізму, без зайвої байдужості і без зайвого ентузіазму...”

естет

Читає Гете, Емерсона, улюблена мелодія Расіна “ Вільгельм Тель ”

ввічливий, чемний, має гарні манери, але не має друзів, нікого не пускає у свою душу.

“ Усі поважають мене, але нікому я не відкрив своєї душі».

відлюдько,
самітник

“ Жити для самого себе, з самим собою, самому в собі!”

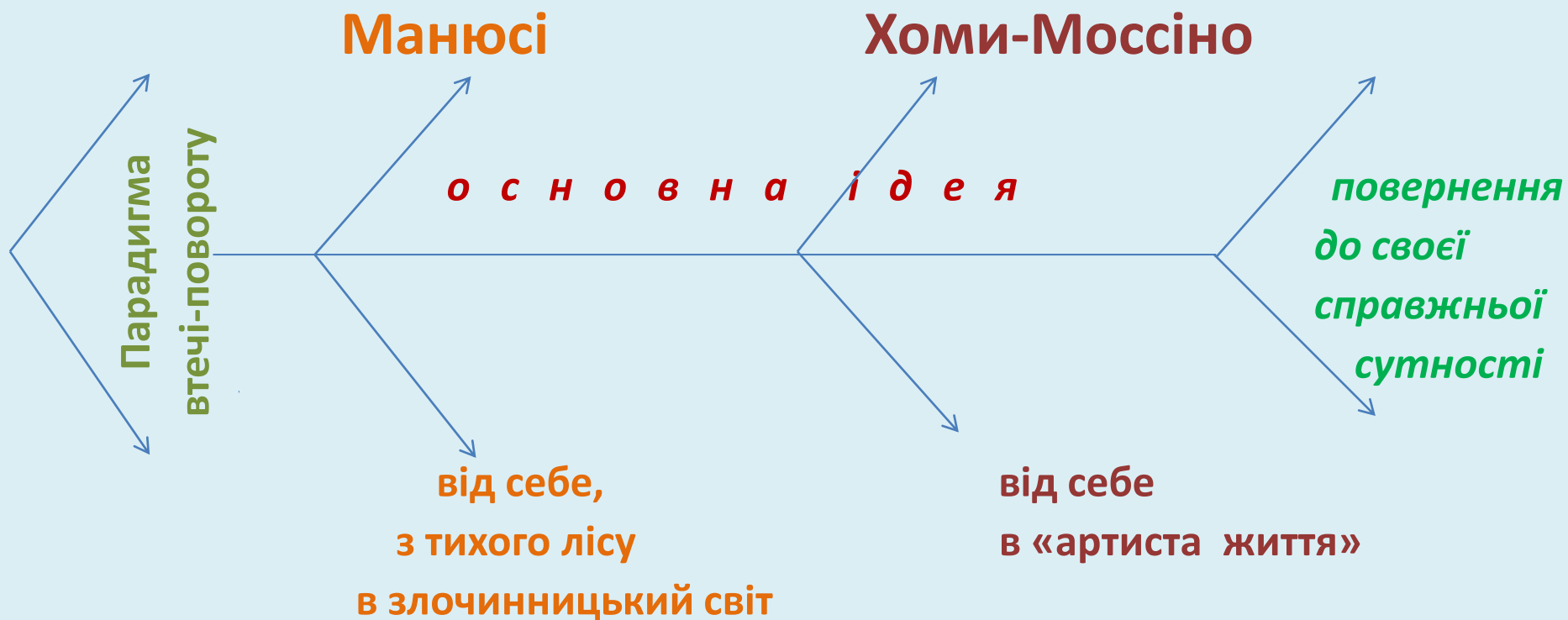
самоіронічний

“ Ха-ха! А я таки порядний боягуз!”

зневажає жінок

“ Се чорт, а не жінщина!”

Дослідити, чому новела прочитується як парадигма втечі-повороту

Новаторство Франка-новеліста

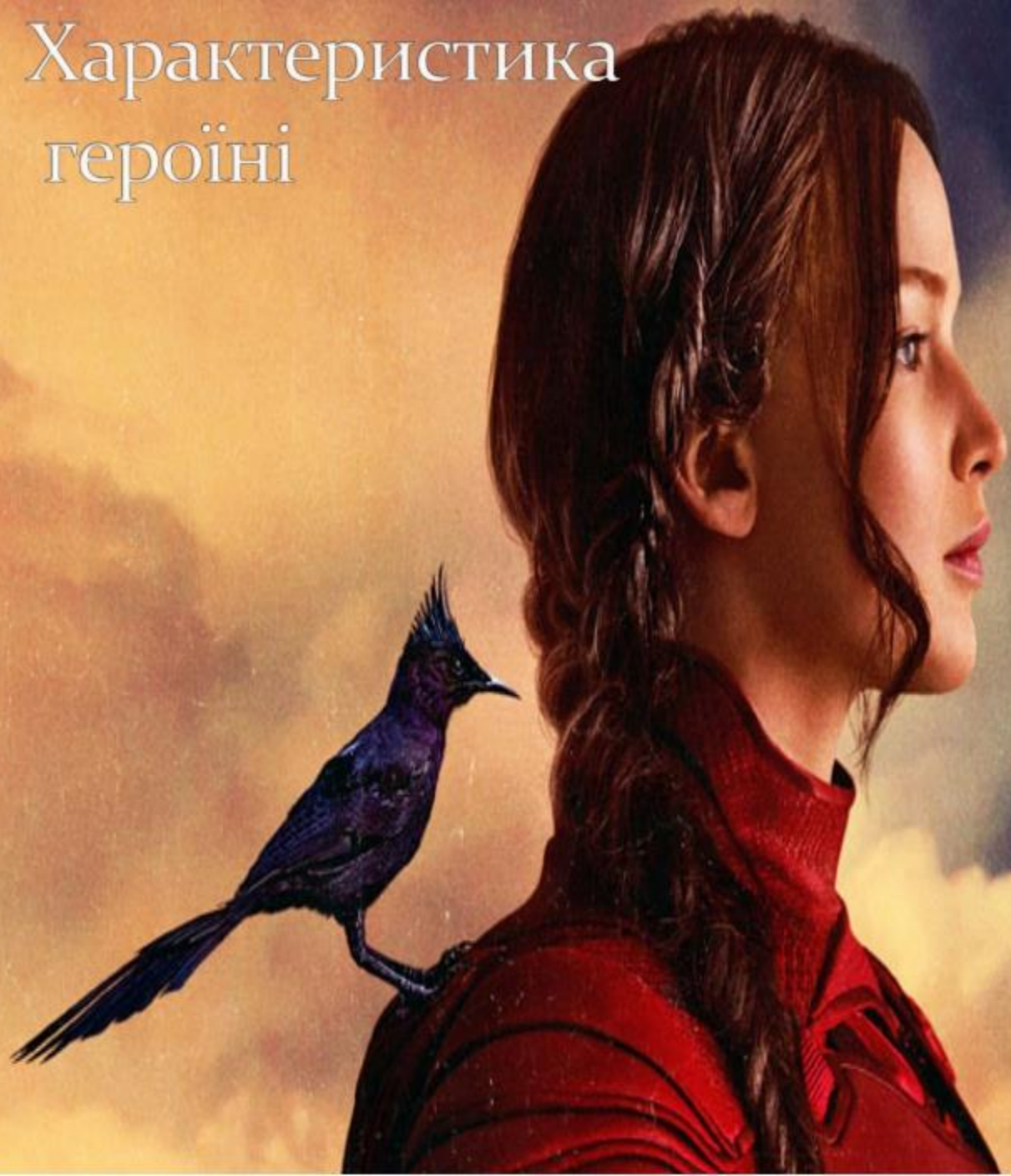
УПЕРШЕ!

*В українській прозі в новелу
вводиться розлогий лист*

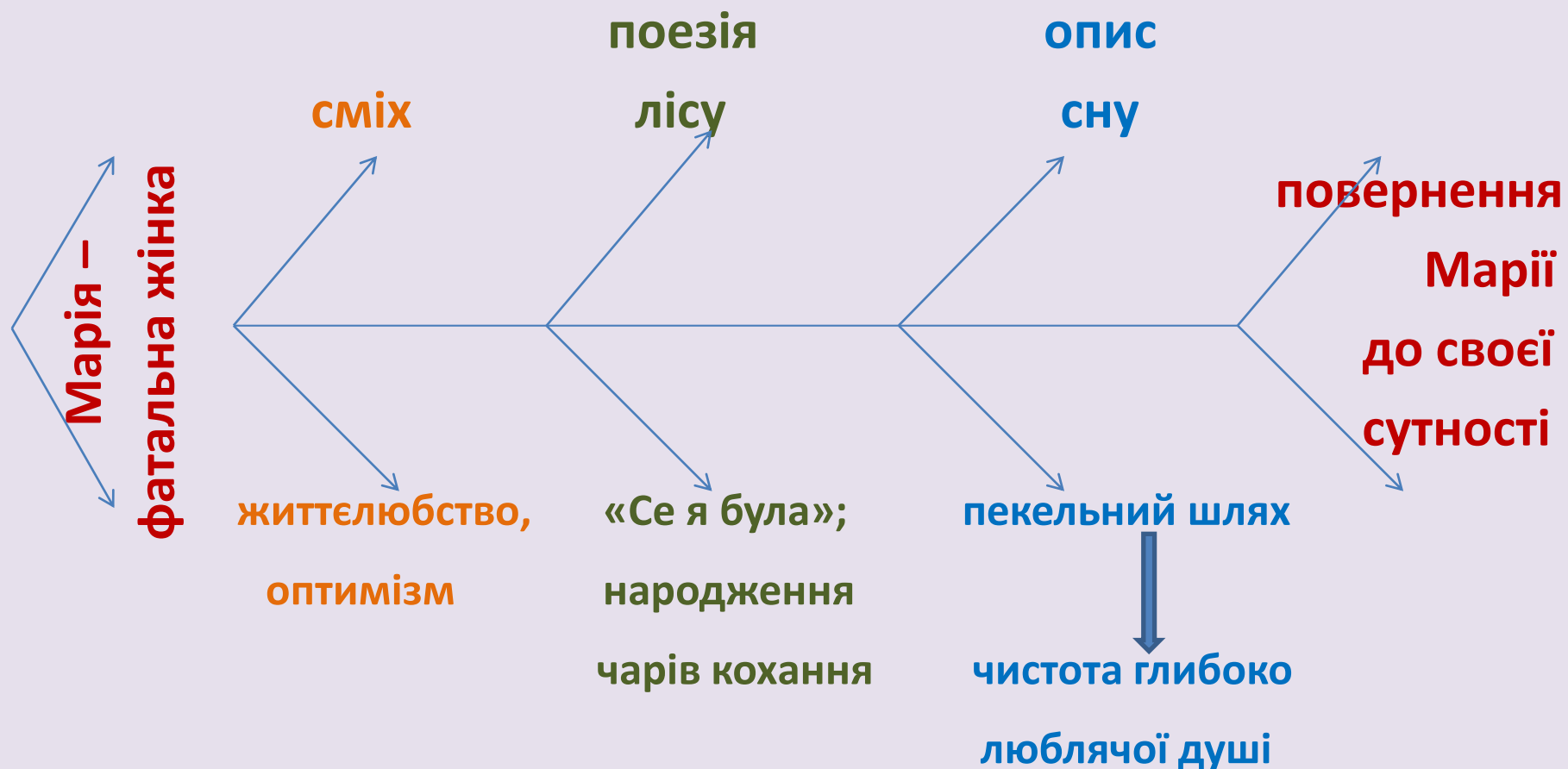
*Він є жанровим компонентом твору і
розлогою ретроспекцією (спогадами)*

- Композиція сюжету – опозиційна
(твір у творі)*

Характеристика героїні

Марія – фатальна жінка

ОБРАЗ СМІХУ

- «Ха, ха, ха! Ха, ха, ха!

Тямиш мій сміх? Ти колись любив його слухати. Чув його здалека і приходив до мене. Чи чуєш його тепер через океани, та степи, та гори? Чи тремтить він у твоїм вусі разом з шумом вітру? Чи мерехтить разом із промінням заходового сонця? Ха, ха, ха! Ха, ха, ха!»

ОБРАЗ ЛІСУ

«Тямиш ту весну з її пурпуровими сходами сонця, з її теплом і ясністю, з її бурями, мов сварки закоханих, з її громами, мов крики любих дітей, що пустують у широких покоях? **Се я була.**

Тямиш той ліс із його полянами і гущавинами, з його стежками й лініями, з його зрубамі та хащами, де стояли високі квітки з тужливо похиленими головками, де до сонця грали тисячі сверщків, а в повітрі бриніли мільйони мушок, а в затишках гніздилися рої співучих пташок, а по полянах паслися ясноокі серни, а скрізь розлита була велична гармонія, і життя йшло рівним могутнім ритмом, що передавався душам людським? Тямиш той ліс, мій рідний ліс, якого нема другого на світі? Се не був ліс, **се я була**».

УПЕРШЕ!

ПОЕТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ

- *«Я ж сконцентрувала всю силу своєї волі, весь огонь своєї пристрасті, всі чари своєї душі й тіла, щоб навіки, не затертими буквами вписатися в твою тямку»*
- *Уперше в українській літературі – признання з уст закоханої дівчини*

- «Як добрий режисер, я брала до помочі все, що було під рукою: сонце й ліс, пурпури сходу, чари полудня і меланхолію вечора. Оповідання батька і шум лісу. Рев бурі і тихі шепти дружньої розмови. Все, все те була *штафажа*, були *декорації* для моєї ролі, яку **Я** хотіла відіграти перед тобою, щоб лишити в твоїй душі незатерте, незабутнє, *високоартистичне вражіння*, таке вражіння, де ілюзія ані на волосок не різнилася від найпоетичнішої дійсності. Ха, ха, ха, пане артисте, вдячний ти мені за мою ролю?»

- **ФАТАЛЬНІСТЬ МАРІЇ – новаторські риси жінки**

Опис сну (бароковий момент)

«Чи снилося тобі коли таке, що ти злякався чогось і втікаєш? А за тобою погоня. Якись вороги, якись скажені собаки, якись дикі звірі. Женуть щодуху, з різних боків. Ти біжиш із усеї сили, швидше, швидше, а вони за тобою. А з боків усе нові. Ось і спереду забігають. Ти вбік скачеш і знов біжиш. Рад би летіти, а тут у тебе ноги слабнуть, робляться мов олов'яні. Щось немов хапає за них. Ти падеш, а під тобою земля провалюється. Ти летиш, летиш униз і все ще чуєш за собою погоню. Секунда, друга, третя, а кожда довга, як вічність, а страшна, як пекло. Ти ждеш, що ось-ось розіб'єшся о щось тверде – і прокидаєшся. Ти весь мокрий від поту, серце б'ється швидко, дух у груді заперло, ти весь тремтиш і ще не знаєш, що се було перед хвилиною, сон чи ява?

Чи переживав ти коли такий сон, Массіно? А тепер подумай собі, що такий сон з усіми його страховищами я переживаю отсе вже три роки...» - *усі пригоди Манюсі*

Основна ідея новели - повернення

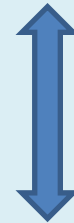
Асоціативний куцц до образу Марії

Марія

*Пекельний шлях –
чистота
глибокої люблячої душі*

*Життя Манюсі –
живе, бурхливе*

*життя Массіно –
«паперове» існування*

- Яку роль відіграють образи – символи, художні деталі у новелі?
- Яке їх смислове навантаження?

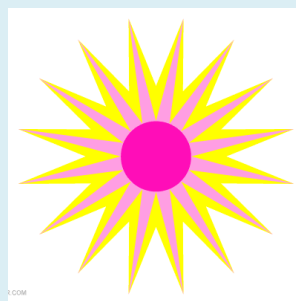
Перкальова червона сукня з круглими цятками – символ вірності кохання, пам'яті про любов

Образ сойки - символ самої героїні, символ волі, свободи

Сойчине крило – символ душі

Подвійне сонце – подвійне життя: одне у побуті, інше – в душі

Ліс – гармонія людини і природи

Дзвінок – тривога, очікування чогось

Проблемне запитання

Чому І. Франко ввів у твір образ сойки?

Яку паралель можна провести між Марією і сойкою?

«Людина багато в чому схожа на пташку: у ранній молодості нестримно тягне її з дому, вона ладна забути все, з усім розпрощатися, щоб знайти для себе інше, нове життя, а пізніше, коли стільки побачено й пізнано, незбагненна сила тягне людину повернутися назад, до рідного гнізда, туди, де народився, звідки подався у світи...». (Євген Гуцало)

Пояснити назву новели

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Характеризувати образи
- Придумати альтернативне продовження твору
- Прочитати драму І. Франка «Украдене щастя»